

Sygn. akt II C 286/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lutego 2015 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach Wydział II Cywilny Ośrodek (...) w R.

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Gawlik

Ławnicy:	/
-----------------	---

Protokolant: Hanna Świątek

po rozpoznaniu w dniu 25 lutego 2015 roku w Rybniku

sprawy z powództwa T. Z.

przeciwko Skarbowi Państwa - Prokuratorowi Rejonowemu w Rybniku

zastępowanemu przez Prokuratora Okręgowego w Gliwicach reprezentowanego przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa

o zapłatę

- 1) oddała powództwo;
- 2) nie obciąża powoda kosztami sądowymi;
- 3) zasądza od powoda na rzecz Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 7.296,00 zł (siedem tysięcy dwieście dziewięćdziesiąt sześć złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt II C 286/14

UZASADNIENIE

Powód T. Z. w dniu 20 maja 2014 r. złożył **pozew o zapłatę** żądając zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Prokuratorii Rejonowej w Rybniku na jego rzecz kwoty 450.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 29 maja 2009 r.

Powód w uzasadnieniu pozwu wskazał jedynie podstawę prawną swojego żądania. Wskazał, iż swoje żądanie opiera na art. 416 k.c., art. 444 k.c., art. 445 k.c. i art. 448 k.c. oraz art. 233 § 1 k.k., art. 235 k.k., art. 246 k.k., art. 247 k.k. Podniósł także, iż Prokuratura Rejonowa w Rybniku popełniła wiele innych przestępstw, które ujawni na rozprawie.

W odpowiedzi na wezwanie do uzupełnienia braków pozwu, w piśmie procesowym z dnia 17 września 2014 r. (k.23) wskazał, iż w dniu 29 maja 2009 r. został zatrzymany przez Policję z C. początkowo na podstawie art. 155 k.k., a następnie przedstawiono mu zarzut popełnienia zabójstwa z art. 148 § 1 k.k. Przez 7 miesięcy znęcano się nad nim, najpierw fizycznie, a następnie psychicznie. Nadto opublikowano jego zdjęcia w Internecie oraz w telewizji jako potencjalnego zabójcy M. Z., co naraziło go na wiele przykrości oraz pogorszenie stanu zdrowia. Podniósł

również, iż Prokurator Robert Wieczorek nadzorujący śledztwo dopuścił się wielu innych przestępstw m.in. zatajenia dokumentacji przesłanej przez Prokuraturę Rejonową w Żorach.

Pozwany Skarb Państwa – Prokurator Rejonowy w Rybniku zastępowany przez jednostkę nadrzędną – Prokuratora Okręgowego w Gliwicach w dniu 20 października 2014 r. złożył odpowiedź na pozew żądając **oddalenie powództwa w całości**, obciążenia w całości powoda kosztami postępowania sądowego, w tym zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz zawiadomienia o toczącym się postępowaniu Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa celem wykonania obligatoryjnego zastępstwa procesowego w niniejszej sprawie, stosownie do art. 8 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

Pozwany zaprzeczył, aby powód wykazał istnienie wszelkich koniecznych przesłanek odpowiedzialności pozwanego – zwłaszcza tego, aby zachodziła bezprawność działania pozwanego oraz aby na skutek tego rodzaju działania wyrządzona została szkoda powodowi oraz aby pomiędzy takim działaniem pozwanego, a ewentualną szkodą występował adekwatny związek przyczynowy. Pozwany zakwestionował także fakt powstania szkody, jej rozmiaru oraz związku przyczynowego pomiędzy działaniem przy wykonywaniu władzy publicznej przez pozwanego, a rzekomo doznaną szkodą. Podniósł, iż powód w żaden sposób nie udowadnia powstania jakiegokolwiek szkody majątkowej. Powód nie wykazuje zasadności swego roszczenia o zapłatę kwoty 450.000 zł, a domaganie się takiej kwoty od pozwanego nie znajduje żadnego uzasadnienia. Wskazał także, iż jedną z okoliczności wyłączających bezprawność działania jest działanie na podstawie przepisu prawa lub w wykonaniu prawa podmiotowego. Prowadzenie czynności procesowych w kierunku ustalenia czy zaistniał czyn zabroniony leżało nie tylko w gestii kompetencji pozwanego, ale także istniał po jego stronie prawny obowiązek takiego zachowania, wynikający wprost z przepisów procedury karnej - art. 10 k.p.k. oraz art. 297 k.p.k. Fakt, iż w sprawie o zabójstwo i zgwałcenie M. Z. wobec powoda nie został wniesiony akt oskarżenia, gdyż o te czyny umorzono postępowanie wobec powoda, w żadnym razie nie może być uważane za przesadzające o bezprawności wcześniejszych czynności pozwanego w postępowaniu przygotowawczym w postaci przedstawienia powodowi zarzutów, zastosowania wobec niego środka zapobiegawczego. W sprawie istniało szereg faktów i okoliczności popartych licznymi dowodami, które wskazywały na istnienie uzasadnionych podstaw do przedstawienia powodowi zarzutu zabójstwa M. Z., w takim przypadku prokurator ma nie tylko uprawnienie procesowe wynikające z art. 313 k.p.k. do wykonania takiej czynności, ale i obowiązek prawny wykonania takich czynności, a wynikający z zapisanej w art. 10 k.p.k. zasady legalizmu w zw. z art. 2 k.p.k. Sam fakt przedstawienia powodowi zarzutu zabójstwa M. Z. nie może być poczytywany jako zdarzenie wyrządzające szkodę, tym bardziej, że szkody takiej powód nie wykazał, nie wykazał także, aby w adekwatnym związku przyczynowym z postawieniem powoda w stan podejrzeń i oskarżeń taka szkoda nastąpiła. Pozwany zaprzeczył również, aby znęcał się nad powodem. Niezależnie od powyższego pozwany podniósł **zarzut przedawnienia**. Powód został zatrzymany w dniu 29 maja 2009 r. i tymczasowo aresztowany postanowieniem Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 1 czerwca 2009 r. łącznie na okres do 29 listopada 2009 r., a tym samym ewentualne roszczenie powoda zgodnie z art. 442 k.c. uległo już przedawnieniu, skoro znał on od samego początku i tak osobę, która jest adresatem roszczenia, a także miał świadomość co do zaistnienia szkody.

W dniu 12 listopada 2014 r. **Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa** zastępująca Skarb Państwa – Prokuratora Rejonowego w Rybniku złożyła odpowiedź na pozew żądając **odrzućenia pozwu** w trybie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. oraz zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa kosztów procesu według norm przepisanych, jednakże w zakresie kosztów zastępstwa procesowego, o zasądzenie ich według norm przepisanych na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, stosownie do treści art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, a w przypadku, gdyby Sąd pozwu nie odrzucił wniosła o **oddalenie powództwa w całości** oraz o zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa kosztów procesu według norm przepisanych, jednakże w zakresie kosztów zastępstwa procesowego, o zasądzenie ich według norm przepisanych na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, stosownie do treści art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

W uzasadnieniu podniesiono, że w oparciu o ten sam stan faktyczny między stronami toczył się już spór. Sprawa została prawomocnie osądzona. W dalszej części ponownie przytoczono argumentację wyrażoną w piśmie procesowym strony pozwanej z dnia 20 października 2014 r.

W toku procesu na rozprawie w dniu 14 stycznia 2015 r. powód sprecyzował swoje żądanie oświadczając, iż domaga się zasądzenia na jego rzecz zadośćuczynienia w kwocie 450.000 zł za opublikowanie jego zdjęcia w Internecie oraz telewizji i rozpytywanie w środowisku w kontekście zabójstwa M. Z.. Wniósł również o zadośćuczynienie za to, że zatrzymano mu samochód bez nakazu i że funkcjonariusz tym samochodem jechał, a samochód był przeszukiwany bez jego obecności.

Pozwany na rozprawie w dniu 25 lutego 2015 r. wycofał żądanie odrzucenia pozwu i wniósł o oddalenie powództwa w całości. Pełnomocnik pozwanego po zapoznaniu się ze stanowiskiem Prokuratora Okręgowego w Gliwicach oświadczył, że: Prokurator nie podejmował żadnych czynności procesowych, w oparciu o które w Internecie czy telewizji miałyby być publikowane zdjęcie powoda, ani też nie podejmował decyzji co do rozpytywania w środowisku powoda o niego w kontekście zabójstwa M. Z.. Odnośnie czynności związanych z zatrzymaniem samochodu powoda oraz przeszukania pojazdu przez Policję bez obecności powoda oraz jazdy samochodem przez funkcjonariusza oświadczył, iż czynności te miały na celu zabezpieczenie pojazdu dla potrzeb dowodowych i były wykonywane w ramach prowadzonego śledztwa. Zabezpieczony samochód poddany został dokładnym oględzinom i badaniom kryminalistycznym bowiem zachodziło uzasadnione przypuszczenie, że pojazdem mogły być przewożone zwłoki M. Z.. Podstawę wszystkich tych czynności stanowiły przepisy k.p.k.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 1 sierpnia 2008 r. w lesie w rejonie miejscowości S. ujawniono szczątki ludzkie. Postanowieniem z dnia 4 sierpnia 2008 r., w związku z ujawnieniem w kompleksie leśnym w S. szczątków ludzkich, Prokuratura Rejonowa w Rybniku wszczęła śledztwo w sprawie nieumyślnego spowodowania śmierci osoby o nieustalonej tożsamości tj. o czyn z art. 155 k.k. (sygn. akt 3 Ds. 611/08). Podjęte w sprawie czynności śledcze pozwoliły organom ścigania ostatecznie na ustalenie, że ujawnione szczątki ludzkie to zwłoki M. Z.. W dniu 4 grudnia 2008 r. przesłuchano w charakterze świadka T. Z. na okoliczność znajomości z M. Z.. T. Z. potwierdził, iż znał M. Z. i jej konkubenta, że woził ich, a także samą M. Z. swoim samochodem. W toku czynności śledczy ustalono także, iż T. Z. był w posiadaniu telefonu komórkowego należącego do M. Z.. W dniu 30 maja 2009 r. Prokuratura Rejonowa w Rybniku opracowała przeciwko T. Z. w prowadzonym śledztwie 3 Ds. 611/08 postanowienie o przedstawieniu powodowi dwóch zarzutów. Pierwszy z tych zarzutów dotyczył nieumyślnego spowodowania śmierci M. Z., natomiast drugi zarzut był to zarzut gwałtu na osobie R. M. (1), którego T. Z. miał się dopuścić w dniu 11 maja 2009 r. w lesie w S.. Opracowanie tego zarzutu poprzedziło postanowienie Prokuratora Rejonowego w Rybniku z dnia 30 maja 2009 r. o podjęciu umorzonego śledztwa o sygn. Ds. 42/09 prowadzonego w przeszłości przez Prokuraturę Rejonową w Żorach i o włączeniu materiałów tego śledztwa do akt postępowania 3 Ds. 611/08. 31 maja 2009 r. Prokurator Rejonowy w Rybniku wydał postanowienie o zmianie zarzutów wobec powoda i zarzucił mu dokonanie czynu z art. 148 § 1 k.k., tj. dokonanie w styczniu 2008 r. w B. zabójstwa M. Z. po uprzednim doprowadzeniu jej do obcowania płciowego, a także dokonania w dniu 11 maja 2009 r. w rejonie lasu szczejkowickiego w Ż. gwałtu na osobie R. M. (2). Przesłuchiwany w charakterze podejrzanego T. Z. nie przyznał się do zarzucanych mu czynów. W toku postępowania przygotowawczego 3 Ds. 611/08 Prokuratury Rejonowej w Rybniku zebrany został obszerny materiał dowodowy, który stanowił uzasadnioną podstawę faktyczną tak zastosowania wobec powoda środka zapobiegawczego, jak i też do wniesienia aktu oskarżenia wobec powoda m.in. w postaci zeznań świadków, w tym i pokrzywdzonej R. M. (1), K. N., D. G., protokołów oględzin, sekcji zwłok, protokołów przeszukania, ekspertyzy biegłych. W dniu 1 czerwca 2009 r. Sąd Rejonowy w Rybniku rozpatrując wniosek prokuratora zastosował wobec powoda środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania (sygn. akt III Kp 192/09). W dniu 17 sierpnia 2009 r. prokurator skierował do Sądu Okręgowego Ośrodka (...) w R. wniosek o przedłużenie stosowania wobec powoda tymczasowego aresztowania. Postanowieniem z dnia 25 sierpnia 2009 r. wydanym w sprawie V Kp 174/09 Sąd przedłużył czas trwania tymczasowego aresztowania wobec podejrzanego T. Z. do dnia 29 listopada 2009 r. W dniu 16 listopada 2009 r. prokurator z akt śledztwa 3 Ds. 611/08 wyłączył do odrębnego

postępowania, zarejestrowanego jako sygn. akt 3 Ds. 984/09, materiały przeciwko T. Z. jako podejrzanemu, o to, że w dniu 11 maja 2009 r. w lesie szczejkowickim przemocą w postaci szarpania i popychania, po uprzednim zdjęciu z R. M. (1) ubrania, przytrzymał jej ręce do tyłu, złapał ją za szyję i przyduszał, grożąc jej zakopaniem w lesie doprowadził ją do obcowania płciowego, tj. o czyn z art. 197 § 1 k.k. W dniu 16 listopada 2009 r. Prokurator skierował do Sądu Rejonowego w Żorach przeciwko powodowi akt oskarżenia w niniejszej sprawie zarzucając mu popełnienie czynu z art. 197 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k. na szkodę R. M. (1).

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 17 marca 2010 r. sygn. akt III K 764/09 powód został uznany za winnego zarzucanych mu czynów i skazany na karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Obrońca powoda złożył apelację od powyższego wyroku, jednakże wyrokiem z dnia 7 czerwca 2010 r. wydanym w sprawie V K 229/10 Sąd Okręgowy w Gliwicach apelację uznał za oczywiście bezzasadną i zaskarżony wyrok Sądu I instancji utrzymał w mocy.

23 listopada 2009 r. prokurator umorzył śledztwo w sprawie 3 Ds. 611/08 prowadzone przeciwko T. Z. wobec stwierdzenia, iż powód nie popełnił zarzucanego mu czynu, a w sprawie pozbawienia życia M. Z. wobec niewykrycia sprawcy przestępstwa, przyjmując jako podstawę tej decyzji art. 322 § 1 k.p.k. Postanowienie o umorzeniu uprawomocniło się w dniu 13 marca 2009 r.

dowód: notatka urzędowa z dnia 29 sierpnia 2014 r. k. 69-72, postanowieniem o wszczęciu śledztwa z dnia 4 sierpnia 2008 r. k.75, postanowienie o podjęciu umorzono postępowania i połączeniu postępowań z dnia 30 maja 2009 r. k. 76, postanowienie o przedstawieniu zarzutów – o uzupełnieniu- z dnia 30 maja 2009 r. k. 73-74, protokół przesłuchania podejrzanego z dnia 30 maja 2009 r. k.79-81, postanowienie o przedstawieniu zarzutów z dnia 31 maja 2009 r. k.82, protokół przesłuchania podejrzanego z dnia 31 maja 2009 r. k.83-85, protokoły zeznań świadków, protokoły oględzin, sekcji zwłok, protokoły przeszukania, ekspertyzy biegłych oraz całość materiału dowodowego zebranego w sprawie przeciwko powodowi w sprawie 3 Ds. 984/09 w aktach III K 764/09 Sądu Rejonowego w Rybniku oraz w aktach 3 DS. 611/08, wniosek o tymczasowe aresztowanie z dnia 31 maja 2009 r. k. 86-88, protokół posiedzenia w przedmiocie zastosowania tymczasowego aresztowania z dnia 17 sierpnia 2009 r. k.89-92, postanowienie o tymczasowym aresztowaniu w postępowaniu przygotowawczym z dnia 1 czerwca 2009 r. k. 93-94, wniosek o przedłużeniu okresu stosowania tymczasowego aresztowania k. 95-97, postanowienie Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 25 sierpnia 2009 r. o przedłużeniu tymczasowego aresztowania sygn. akt V Kp 174/09 k. 98-99, postanowienie o wyłączeniu materiałów do odrębnego postępowania z dnia 16 listopada 2009 r. k. 100-102, postanowienie o umorzeniu śledztwa z dnia 23 listopada 2009 r. k.103-108, akt oskarżenia z dnia 29 listopada 2009 r. k. 109-111, wyrok Sądu Rejonowego w Żorach z dnia 17 marca 2010 r. wydany w sprawie sygn. akt III K 764/09.

W dniu 18 kwietnia 2011 r. powód wystąpił do Sądu Okręgowego w Gliwicach z wnioskiem o zasądzenie na jego rzecz odszkodowania i zadośćuczynienia za niesłuszne tymczasowe aresztowanie w kwocie 250.000 zł. Wyrokiem z dnia 14 listopada 2011 r. w sprawie sygn. akt V Ko 11/11 Sąd Okręgowy w Gliwicach Ośrodek (...) w R. oddalił w całości żądanie wnioskodawcy. Na skutek złożonej apelacji przez pełnomocnika wnioskodawcy Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 15 marca 2012 r. w sprawie sygn. akt II Aka 32/12 utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście niezasadną. W dniu 8 czerwca 2012 r. pełnomocnik oskarżonego wniosł kasację od powyższego wyroku. Postanowieniem z dnia 17 października 2012 r. Sąd Najwyższy oddalił kasację jako oczywiście bezzasadną (sygn. akt IV KK 238/12).

dowód: kopia wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodek (...) w R. z dnia 14 listopada 2011 r. wydanego w sprawie sygn. akt V Ko 11/11 wraz z uzasadnieniem k.58-64, kopia wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 15 marca 2012 r. wydanego w sprawie sygn. akt II Aka 32/12 wraz z uzasadnieniem k.65-68, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2012 r. wydanego w sprawie sygn. akt IV KK 238/12.

W dniu 29 listopada 2013 r. powód zakończył odbywanie kary pozbawienia wolności. Przez pół roku był zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku. 22 maja 2014 r. podjął pracę w firmie (...) i z tego tytułu uzyskuje po potrąceniach miesięczne wynagrodzenie w wysokości około 1.200 zł. Jest kawalerem. Posiada pełnoletnie dzieci pozamałżeńskie. Mieszka wraz ze swoją matką, która otrzymuje świadczenie emerytalne.

dowód: zeznania powoda na rozprawie w dniu 25 lutego 2015 r.

Przy ocenie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, Sąd kierował się zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażoną w art. 233 § 1 k.p.c. Podejmując rozstrzygnięcie Sąd oparł się przede wszystkim na dowodach z dokumentów, którym dał wiarę w całości, jako że sporządzone zostały one przez uprawnione podmioty w ramach obowiązków wynikających z charakteru ich działalności, albowiem zgodność ich treści z rzeczywistym stanem faktycznym nie została przez strony zakwestionowana w toku procesu.

Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda w części, w której twierdził, iż działanie pozwanego było bezprawne i wyrządziło mu krzywdę.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd uznał zarzut przedawnienia podniesiony przez pozwanego za zasadny. Zgodnie bowiem z art. 442¹ § 1 zd. 1 k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. Trzyletni termin przedawnienia przewidziany w art. 442¹ § 1 k.c. rozpoczął bieg 29 maja 2009 r., bowiem powód już wówczas wiedział o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. Powództwo zostało wytoczone 20 maja 2014 r. Zatem roszczenie powoda dotyczące zastosowania wobec niego środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania w okresie od 29 maja 2009 r. do 29 listopada 2009 r. uległo w całości przedawnieniu, a wobec podniesionego zarzutu przedawnienia, skutkowało oddaleniem powództwa w całości.

Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe w sprawie, aczkolwiek Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 sierpnia 2010 r. (sygn. akt I CSK 653/09) – niepubl., wydanym w oparciu o uchwałę pełnego składu sędziów Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2006 r., sygn. akt III CZP 84/05 – LEX 171726, jednoznacznie wskazał, iż: „skuteczne podniesienie zarzutu przedawnienia jest wystarczające do oddalenia powództwa bez potrzeby ustalania, czy zachodzą wszystkie inne przesłanki prawnomaterialne uzasadniające jego uwzględnienie, a ich badanie w takiej sytuacji jest zbędne”.

Sąd niniejszym chce wykazać, że gdyby nie uwzględnił podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia to powództwo zostałoby oddalone jako bezzasadne. Sformułowane przez powoda zarzuty nie są bowiem zgodne ze stanem faktycznym ustalonym przez Sąd.

Powód swoje roszczenie oparł na art. 417 k.c., który stanowi, iż za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Przepis art. 417 k.c. przewiduje odpowiedzialność odszkodowawczą za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym, zdefiniowanym jako „niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej”. W przepisie art. 417 k.c. chodzi o oznaczenie zakresu czynności faktycznych i prawnych, które pozostają w ścisłym, funkcjonalnym związku z wykonywaniem władzy publicznej. Dla określenia odpowiedzialności odszkodowawczej władz publicznych, obok zdarzenia sprawczego, konieczne jest ustalenie pozostałych przesłanek odpowiedzialności deliktowej, a więc szkody i związku przyczynowego. Przepis art. 417 k.c. nie zawiera w tej kwestii żadnej regulacji, a tym samym znajdują zastosowanie ogólne reguły dotyczące kompensaty szkody w mieniu (majątkowej) i na osobie (majątkowej i niemajątkowej) oraz koncepcji związku przyczynowego – w szczególności ujęte w przepisach art. 361, 444–448 k.c. (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00, OTK 2001, nr 8, poz. 256; wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 września 2003 r., K 20/02, OTK-A 2003, nr 7, poz. 76, oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2013 r., V CSK 519/12, LEX nr 1391709). Dobra osobiste są szczególnie narażone na uszczerbek przy wykonywaniu władzy publicznej. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2

października 2007 r. (II CSK 269/07, LEX nr 315849), stosownie do treści art. 30 Konstytucji RP, przyrodzona i niezbywalna godność człowieka jest nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych. Obowiązek ten powinien być realizowany przez władze publiczne przede wszystkim tam, gdzie państwo działa w ramach imperium, realizując swoje zadania represyjne, których wykonanie nie może prowadzić do większego ograniczenia praw człowieka i jego godności, niż to wynika z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka. W piśmiennictwie przypisanie odpowiedzialności za sam skutek bezprawnego zachowania, a więc niezależnie od oceny strony podmiotowej, określane jest mianem odpowiedzialności na zasadzie ryzyka albo odpowiedzialności na zasadzie bezprawności. Jeżeli niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej wyrządziło uszczerbek w dobrach osobistych, ale nie stanowi deliktu ujętego w przepisie art. 445 k.c. (np. naruszające godność, niehumanitarne warunki stworzone osobie pozbawionej wolności lub tymczasowo aresztowanej), nie jest konieczne ustalenie winy podmiotu dla przypisania mu odpowiedzialności na podstawie art. 417 w zw. z art. 448 k.c. Przeciwnie stanowisko, uwzględniające przesłankę winy, nie zapewnia minimalnego standardu ochrony określonego w art. 77 ust. 1 Konstytucji RP, który wskazuje jedynie przesłankę bezprawności i nie różnicuje postaci szkody. Słusznie więc w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011 r. (III CZP 25/11, OSNC 2012, nr 2, poz. 15) stwierdzono, że chociaż wina stanowi przesłankę zastosowania przepisu art. 448 k.c., to jednak nie dotyczy sytuacji, w której oparte na nim roszczenie kierowane jest przeciwko Skarbowi Państwa na tej podstawie, że źródłem naruszenia dóbr osobistych było niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej. Jeżeli więc źródłem odpowiedzialności jest szkoda pozostająca w normalnym związku przyczynowym z wykonywaniem władzy publicznej, to jest ona oparta na przesłance bezprawności. Utrzymanie jako przesłanki tej odpowiedzialności także czynnika subiektywnego (winy) naruszałoby konstytucyjnie ukształtowaną zasadę odpowiedzialności państwa za działania w sferze imperium. Każdy poszkodowany podmiot stosunków cywilnoprawnych może dochodzić roszczeń, jeżeli doznał szkody wyrządzonej przez wykonujących władzę publiczną. Przepis art. 417 k.c. nie zawiera żadnych ograniczeń podmiotowych.

Podsumowując tę część rozważań na powódzie zgodnie z art. 6 k.c. ciążył obowiązek wykazania, iż doznał szkody, że działanie pozwanego było bezprawne oraz iż pomiędzy szkodą a działaniem pozwanego zachodził adekwatny związek przyczynowy. W ocenie Sądu powód nie wykazał żadnej z powyższych przesłanek.

Powód nie wykazał, iż zachowanie pozwanego było bezprawne. Zachowanie niezgodne z prawem to zachowanie sprzeczne z porządkiem prawnym, polegające na sprzeczności między zakresem kompetencji organu, sposobem jego postępowania i treścią rozstrzygnięcia wynikającymi z wzorca ustawowego a jego działaniem rzeczywistym. Przesłanka niezgodności z prawem musi być rozumiana w sposób właściwy dla prawa cywilnego, tj. jako sprzeczność działania lub zaniechania z porządkiem prawnym sensu largo, co wyklucza możliwość jakiegokolwiek dyferencjacji skali czy stopnia bezprawności zachowania. Bezprawność działania oznacza naruszenie przez władzę publiczną przepisów prawa, ale jedynie takie naruszenie, które stanowiło warunek konieczny do powstania szkody i którego normalnym następstwem w danych okolicznościach jest powstanie szkody (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 23 maja 2013 r. sygn. akt I ACa 44/13 LEX nr 1400477).

C. powszechnie przyjmuje się w orzecznictwie czynności organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości związane z wypełnianiem ich ustawowych obowiązków nie mają charakteru działań niezgodnych z prawem także wtedy, gdy przeprowadzone postępowanie karne zakończyło się wydaniem prawomocnego wyroku uniewinniającego. Obywatele muszą bowiem w interesie ochrony dobra wspólnego, jakim jest bezpieczeństwo publiczne, ponosić ryzyko związane z legalnym wdrożeniem postępowania karnego. Nie ulega więc wątpliwości, że jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa, wszczęcie śledztwa lub dochodzenia jest działaniem zgodnym z prawem (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2012 r. sygn. akt IV CSK 165/12 LEX nr 1231327).

Nie można wykluczyć, że w określonych przypadkach wszczęcie i prowadzenie przeciwko osobie postępowania karnego będzie mogło być uznane za czyn niedozwolony w rozumieniu przepisów art. 417 k.c. Byłoby tak, gdyby postępowanie wszczęto lub prowadzono przy oczywistym braku dowodów winy, ze świadomością sfabrykowania takich dowodów, bez zachowania podstawowych przepisów procedury itp. Natomiast nie jest wystarczającą podstawą poszukiwania odpowiedzialności Skarbu Państwa na podstawie czy to art. 417 k.c., czy też np. art. 77 ust. 1 Konstytucji RP sama okoliczność, że w postępowaniu karnosądowym oskarżonego uniewinniono od zarzutu popełnienia

zarzuczonego mu przestępstwa (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 26 lutego 2014 r. sygn. akt I ACa 768/13 LEX nr 1438987). Samo uniewinnienie oskarżonego, choćby dla sądu było niewątpliwe, nie przesądza o bezprawności działania organu, które uzasadniało wniesienie aktu oskarżenia i popieranie go przed sądem (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 7 maja 2014 r. sygn. akt I ACa 1200/13 LEX nr 1483729).

Sąd zgodził się ze stanowiskiem strony pozwanej, iż Prokurator Rejonowy w Rybniku działał zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Jedną z okoliczności wyłączających bezprawność działania jest działanie na podstawie przepisu prawa lub w wykonaniu prawa podmiotowego. Prowadzenie czynności procesowych w kierunku ustalenia czy zaistniał czyn zabroniony leżało nie tylko w gestii kompetencji pozwanego, ale także istniał po jego stronie prawny obowiązek takiego zachowania, wynikający wprost z przepisów procedury karnej. Zgodnie z art. 10 k.p.k. organ powołany do ścigania przestępstw jest obowiązany do wszczęcia i przeprowadzenia postępowania przygotowawczego, a oskarżyciel publiczny także do wniesienia i popierania oskarżenia - o czyn ścigany z urzędu. Skodyfikowana w art. 10 zasada legalizmu jest dyrektywą zobowiązującą wszystkie organy procesowe do takiego postępowania, by spełniony został postulat, że nikt - z wyjątkiem wypadków określonych w ustawie lub w prawie międzynarodowym - nie może być zwolniony od odpowiedzialności za popełnione przestępstwo. Każdy organ powołany do ścigania przestępstw (prokurator, Policja, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Żandarmeria Wojskowa, organy uprawnione szczególnymi przepisami itp.) jest obowiązany - w razie zaistnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa - do wszczęcia i przeprowadzenia postępowania przygotowawczego (art. 298 § 1, art. 311 § 1 i 2, art. 663). Oskarżyciel publiczny ma nadto obowiązek wniesienia i popierania oskarżenia o czyn ścigany z urzędu. Zakres przedmiotowy zasady legalizmu nie obejmuje przestępstw ściganych w trybie prywatnoskargowym. Natomiast zgodnie z art. 297 k.p.k. celem postępowania przygotowawczego jest:

- ustalenie, czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowi on przestępstwo,
- wykrycie i w razie potrzeby ujęcie sprawcy,
- zebranie danych stosownie do art. 213 k.p.k. i 214 k.p.k.,
- wyjaśnienie okoliczności sprawy, w tym ustalenie osób pokrzywdzonych i rozmiarów szkody,
- zebranie, zabezpieczenie i w niezbędnym zakresie utrwalenie dowodów dla sądu.

W postępowaniu przygotowawczym należy dążyć także do wyjaśnienia okoliczności, które sprzyjały popełnieniu czynu.

Przepis art. 297 k.p.k. określa cele postępowania przygotowawczego. Cele te wybiegają poza ustalenie, czy jest podstawa do sporządzenia aktu oskarżenia. Wyjaśnienie okoliczności sprawy (art. 297 § 1 pkt 4) obowiązuje również w śledztwie lub dochodzeniu, które kończy się bezwarunkowym umorzeniem lub wnioskiem do sądu o warunkowe umorzenie postępowania. Nie może być bowiem różnicy jakościowej w ustalaniu podstaw odpowiedzialności, jak i czynników odpowiedzialność tę wykluczających czy ograniczających, a także okoliczności, które nie pozwalają ze względów faktycznych czy prawnych na wszczęcie postępowania sądowego (np. niewykrycie sprawcy, konieczność zawieszenia postępowania, brak zezwolenia czy wniosku o ściganie itp.). Ustawa na pierwszym miejscu formułuje zadanie ustalenia w postępowaniu przygotowawczym, czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowi on przestępstwo (§ 1 pkt 1). Nie zawsze bowiem przed formalnym wszczęciem śledztwa lub dochodzenia podstawa faktyczna zdarzenia jest na tyle wyrazista, że można zasadnie twierdzić, iż zaistniał czyn przestępny, nie mówiąc już o tym, kto go popełnił i czy w odniesieniu do konkretnego sprawcy nie zachodzi wyłączenie odpowiedzialności karnej, np. z powodu całkowitej niepoczytalności (art. 31 § 1 k.k.). Ustalenie zaistnienia czynu zabronionego dyktuje konieczność wykrycia i w razie potrzeby ujęcia jego sprawcy (§ 1 pkt 2), co zresztą w sposób oczywisty wynika już z dyrektyw zasady trafego orzekania sformułowanej w art. 2 § 1 pkt 1. Jako cel postępowania przygotowawczego ustawa wymienia także obowiązek zebrania na etapie postępowania in personam danych stosownie do wymogów art. 213 k.p.k. i 214 k.p.k. Zebranie, zabezpieczenie i utrwalenie dowodów może być wprawdzie ograniczone do ustalenia, czy zachodzą wystarczające podstawy do wniesienia aktu oskarżenia lub innego zakończenia postępowania, jednak

nie oznacza to rezygnacji z realnych możliwości dowodowych pojawiających się w postępowaniu, zwłaszcza wówczas, gdy zebrane dotychczas dowody nie są jednoznaczne oraz gdy istnieje obawa, że określonej czynności nie będzie można powtórzyć. Jest oczywiste, że wyjaśnienie sprawy obejmuje także obowiązek dokonania ustaleń dowodowych w stosunku do wszystkich osób, których czyny pozostają ze sobą w ścisłym związku. Pojęcie ścisłego związku mieści się w tzw. łączności przedmiotowej oraz łączności podmiotowo-przedmiotowej. Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury stanowi w § 128, że śledztwo lub dochodzenie wszczęte w sprawie prowadzi się w stosunku do wszystkich czynów ujawnionych w jego toku. Jednym postępowaniem przygotowawczym obejmuje się wszystkie czyny pozostające w związku podmiotowym lub przedmiotowym z czynem stanowiącym podstawę do jego wszczęcia, chyba że zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 34 § 3 k.p.k. (§ 129).

Fakt, iż w sprawie o zabójstwo i zgwałcenie M. Z. wobec powoda nie został wniesiony akt oskarżenia, gdyż o te czyny umorzono postępowanie wobec powoda, w żadnym razie nie może być uważane za przesadzające o bezprawności wcześniejszych czynności pozwanego w postępowaniu przygotowawczym w postaci przedstawienia powodowi zarzutów, zastosowania wobec niego środka zapobiegawczego. W sprawie istniało szereg faktów i okoliczności popartych licznymi dowodami, które wskazywały na istnienie uzasadnionych podstaw do przedstawienia powodowi zarzutu zabójstwa M. Z., w takim przypadku prokurator ma nie tylko uprawnienie procesowe wynikające z art. 313 k.p.k. do wykonania takiej czynności, ale i obowiązek prawny wykonania takich czynności, a wynikający z zapisanej w art. 10 k.p.k. zasady legalizmu w zw. z art. 2 k.p.k.

Powód zarzucał także pozwanemu, iż dokonał publikacji jego zdjęć w Internecie i telewizji. Z zdjęć oraz artykułu prasowego (k. 128 i 129) przedstawionych przez powoda na rozprawie w dniu 14 stycznia 2015 r. nie wynika bezpośrednio gdzie się one ukazały i kto dokonał ich publikacji. Jeżeli są to materiały które ukazały się w prasie to ma tu zastosowanie art. 13 ust. 2 Prawa Prasowego z dnia 26 stycznia 1984 r. i powód powinien pozwać dziennikarza. Jeżeli natomiast jest to, jak podnosił powód, publikacja dokonana przez Policję to znajduje zastosowanie art. 20 ustawy o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 r. (Dz.U.2011.287.1687) zgodnie z którym Policja, z zachowaniem ograniczeń wynikających z art. 19, może uzyskiwać informacje, w tym także niejawnie, gromadzić je, sprawdzać oraz przetwarzać. Policja może pobierać, uzyskiwać, gromadzić, przetwarzać i wykorzystywać w celu realizacji zadań ustawowych informacje, w tym dane osobowe, o następujących osobach, także bez ich wiedzy i zgody:

- osobach podejrzanych o popełnienie przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego;
- nieletnich dopuszczających się czynów zabronionych przez ustawę jako przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego;
- osobach o nieustalonej tożsamości lub usiłujących ukryć swoją tożsamość;
- osobach stwarzających zagrożenie, o których mowa w ustawie z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób;
- osobach poszukiwanych;
- osobach zaginionych.

Art. 20 ust. 2 Ustawy o Policji daje pełną i samodzielną podstawę do uzyskiwania zdjęć i gromadzenia ich w celach wykrywczych i identyfikacyjnych, czemu nie stoi na przeszkodzie art. 65 § 1 pkt 1 k.p.k. Uzyskane i zgromadzone na podstawie art. 20 ust. 2 Ustawy o Policji oraz art. 65 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 20 ust. 2 cyt. ustawy zdjęcia fotograficzne mają służyć celom identyfikacyjnym i wykrywczym. Ich procesowe wykorzystanie jako dowodów w stosunku do osób, od których je pobrano, powinno być możliwe tylko wówczas, jeżeli uzasadniają je będą odpowiednie ustalenia faktyczne i dowodowe w danej sprawie.

Zważyć należy, iż gromadzone i wykorzystywane mogą być jedynie zdjęcia osób podejrzanych o popełnienie określonego w nim przestępstwa. W chwili zatem, gdy ustały okoliczności, o jakich była mowa w art. 20 ust.

z ustawy o Policji, to jest, gdy osoba, której zdjęcie zamieszczono w albumie policyjnym, przestała być osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa określonego w tym przepisie (przykładowo, gdy umorzono toczące się przeciwko niej postępowanie przygotowawcze albo uniewinniono ją), a nie zachodziły inne okoliczności w nim wskazane, przechowywanie zdjęcia takiej osoby w albumie policyjnym i okazywanie go innym stawało się działaniem bezprawnym, godzącym w dobra osobiste tej osoby, uzasadniającym ochronę z art. 24 k.c. (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2003 r. I CKN 480/01 LEX nr 137619).

Sąd zgodził się z twierdzeniem strony pozwanej, iż Prokurator nie podejmował żadnych czynności procesowych, w oparciu o które w Internecie czy telewizji miałyby być publikowane zdjęcie powoda, ani też nie podejmował decyzji co do rozpytywania w środowisku powoda o niego w kontekście zabójstwa M. Z., gdyż powód tych okoliczności nie wykazał. Nie potrafił określić gdzie publikowano jego zdjęcie, w jakim okresie czasu oraz kogo i kiedy pytano o jego osobę.

Powód zarzucił stronie pozwanej, iż zatrzymano mu samochód bez nakazu i że funkcjonariusz tym samochodem jechał, a samochód był przeszukiwany bez jego obecności. Bezsporne jest, iż w toku czynności śledczych dokonano przeszukania mieszkania powoda i oględzin jego samochodu. Z przebiegu powyższych czynności sporządzono stosowne protokoły. Zgodnie z art.219 k.p.k. w celu wykrycia lub zatrzymania albo przymusowego doprowadzenia osoby podejrzananej, a także w celu znalezienia rzeczy mogących stanowić dowód w sprawie lub podlegających zajęciu w postępowaniu karnym, można dokonać przeszukania pomieszczeń i innych miejsc, jeżeli istnieją uzasadnione podstawy do przypuszczenia, że osoba podejrzana lub wymienione rzeczy tam się znajdują. W celu znalezienia rzeczy wymienionych w § 1 i pod warunkiem określonym w tym przepisie można też dokonać przeszukania osoby, jej odzieży i podręcznych przedmiotów.

Powód nie wykazał również, iż pozwany znęcał się nad ni fizycznie, ani psychicznie.

Zważyć należy, iż działania Prokuratury Rejonowej w Rybniku podlegają nadzorowi jednostki nadrzędnej. Powód miał więc możliwość w toku prowadzenie postępowania przygotowawczego do składania zastrzeżeń, zażaleń na poszczególne czynności czego nie czynił.

Bezprawność działań organów władzy publicznej nie jest wystarczająca do stwierdzenia zasadności powództwa o odszkodowanie. Konieczne jest również wystąpienie szkody oraz związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem sprawczym a szkodą. Samo stwierdzenie bezprawności działania funkcjonariuszy Skarbu Państwa nie powoduje powstania obowiązku odszkodowawczego przy braku szkody (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22 kwietnia 2014 r. sygn. akt I ACa 8/14 LEX nr 1466800). Do odpowiedzialności Skarbu Państwa stosuje się w pełni zasada adekwatnego związku przyczynowego, określona w art. 361 § 1 k.c. Nawet w przypadku stwierdzenia, iż przy wykonywaniu władzy publicznej dopuszczono się działań lub zaniechań bezprawnych, odpowiedzialność Skarbu Państwa ogranicza się jedynie do tych następstw, które pozostają z nimi w związku przyczynowym i które jednocześnie można uznać za normalne, rozsądnie przewidywalne konsekwencje przedmiotowego działania lub zaniechania (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 30 stycznia 2014 r. sygn. akt I ACa 670/13 LEX nr 1451740).

Przede wszystkim jednak powód nie wykazał, zgodnie z ciężącym na nim na podstawie art. 6 k.c. obowiązkiem, jakiej wymiernej szkody doznał wskutek działania Prokuratury Rejonowej w Rybniku. Twierdzenie powoda, iż ludzie do dzisiaj niechętnie na niego patrzą nie z powodu tego, że został skazany za gwałt, ale za to, że był oskarżony o to, że kogoś zabił w ocenie Sądu jest absurdalne. Powód nie przedstawił żadnych dowodów na poparcie swoich twierdzeń. Pozew został sformułowany w sposób nieprecyzyjny, ogólnikowy. Zważyć należy, iż powód podnosił także, że Prokuratura Rejonowa w Rybniku odmawiała mu dostępu do akt (czego nie udowodnił), jednak poinformowany o tym, iż akta 3 Ds. 611/18 zostały dołączone do akt niniejszej sprawy nie zwrócił się do Sądu z wnioskiem o udostępnienie akt. Natomiast pozwany w odpowiedzi na pozew szczegółowo i merytorycznie wykazał, że szkoda nie miała miejsca. Przedstawił odpowiednie dokumenty na potwierdzenie swoich twierdzeń. Nie ma więc podstaw, by przyjąć, iż działanie pozwanego wyrządziło jakkolwiek szkodę powodowi. Brak też podstaw, by uznać zachowanie pozwanego jako bezprawne i że

powód wskutek takiego zachowania doznał jakiegokolwiek szkody pozostającej w adekwatnym związku przyczynowym z tym działaniem lub zaniechaniem.

Brak też jakiegokolwiek dającego się uzasadnić powiązania pomiędzy wysokością dochodzonej kwoty zadośćuczynienia, a rzekomą krzywdą doznaną przez powoda. Żądana kwota zadośćuczynienia jest rażąco wygórowana i nie przystaje do rzeczywistości, świadczy jedynie o wybitnie merkantylnej podstawie roszczenia. Wysokość żadanego przez powoda zadośćuczynienia w odniesieniu do intensywności rzekomego naruszenia ze strony pozwanego wskazuje, iż powództwo miało charakter wyłącznie fiskalny.

Wobec powyższego Sąd orzekł jak w sentencji oddalając powództwo w całości.

Sąd nie obciążył powoda kosztami sądowymi. Postanowieniem z dnia 22 września 2014 r. (k.24) powód był zwolniony od ponoszenia kosztów sądowych. W ocenie Sądu sytuacja finansowa powoda nie uległa zmianie i nadal nie jest on w stanie uiścić opłaty sądowej od pozwu, która w niniejszej sprawie winna wynieść 22.500 zł.

Sąd nakazał pobrać od powoda na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 7.296 zł tytułem kosztów zastępstwa. Na powyższą kwotę składa się wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego – radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa w wysokości 7.200 zł, zwrot za bilet na podróż z W. do R. w wysokości 66 zł oraz „dieta” w wysokości 30 zł. Zgodnie z art. 99 k.p.c. stronom reprezentowanym przez radcę prawnego lub rzecznika patentowego oraz Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prokuratorę Generalną Skarbu Państwa zwraca się koszty w wysokości należnej według przepisów o wynagrodzeniu adwokata. Natomiast zgodnie z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461) wynagrodzenie adwokata w sprawach których wartość przedmiotu sporu przekracza 200.000 zł wynosi 7.200 zł. Sąd nie uwzględnił kosztów noclegu pełnomocnika pozwanego w czterogwiazdkowym hotelu, gdyż w ocenie Sądu potrzeba noclegu nie istniała, pełnomocnik mógł przybyć z W. bezpośrednio na rozprawę, która rozpoczęła się o godzinie 11:00. Zgodnie z art. 108 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz.U.2014.1025) zwolnienie od kosztów sądowych nie zwalnia strony od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi. Należy więc rozróżnić sytuację, w której strona ze względu na brak środków materialnych, byłaby pozbawiona (czy ograniczona) dostępu do wymiaru sprawiedliwości, od zobowiązania takiej strony przegrywającej proces do zwrotu kosztów procesu. Zasądzenie ich na rzecz przeciwnika nie ogranicza strony w prawie do sądu. Zwolnienie strony od kosztów sądowych samo przez się nie wskazuje, że występuje szczególnie uzasadniony przypadek, aby odstąpić od obciążenia takiej strony kosztami procesu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2012 r. sygn. akt V CZ 138/11 LEX nr 1215302). Przyczyny usprawiedliwiające ubieganie się przez stronę o zwolnienie od kosztów sądowych nie wystarczą, by wyłączyć działanie ustanowionej w art. 98 § 1 k.p.c. reguły, że ten kto przegrał spór zwraca koszty procesu temu, czyje racje zostały uznane za słuszne. Ustalenie czy w danym przypadku zachodzą "wypadki szczególnie uzasadnione", prawodawca pozostawił do swobodnej oceny sądu, która następuje niezależnie od weryfikacji przesłanek do zwolnienia strony od kosztów sądowych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2012 r. sygn. akt V CZ 60/12 LEX nr 1289065). W ocenie Sądu fakt zwolnienia od ponoszenia kosztów sądowych nie uprawnia strony do zupełnie dowolnego kształtowania wysokości roszczenia, a konieczność poniesienia wysokich kosztów na rzecz przeciwnika winna skłaniać do ważenia swoich żądań i określania ich w rozsądnych, możliwych do uzasadnienia, granicach.